

Prot. N. 432 / 20

15. augusta 2020

S radosťou sa vráťme k Eucharistii!

List predsedom biskupských konferencií Katolíckej cirkvi o slávení liturgie počas pandémie COVID-19 a po nej

Pandémia spôsobená ochorením COVID-19 vyvolala otrasy nielen v spoločenskej, rodinnej, hospodárskej, školskej a pracovnej sfére, ale aj v živote kresťanského spoločenstva, vrátane liturgickej oblasti. Na zabránenie šírenia koronavírusu bol potrebný prísny spoločenský odstup, ktorý sa odrazil na základnej črte kresťanského života: „Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi“ (Mt 18, 20). „Vytrvalo sa zúčastňovali na učení apoštolov a na bratskom spoločenstve, na lámaní chleba a na modlitbách. Všetci, čo uverili, boli pospolu a všetko mali spoločné“ (Sk 2, 42.44).

Aspekt spoločenstva má svoj teologický význam: Boh je charakterizovaný vzťahom osôb Najsvätejšej Trojice. Stvoril človeka tak, že muž a žena sa navzájom dopĺňajú, pretože „nie je dobre byť človeku samému“ (Gn 2, 18). Vstupuje do vzťahu s mužom a ženou a volá ich k tomu, aby mali vzťah s Ním. Dobre to pochopil svätý Augustín, že naše srdce je nepokojné, kým nenájde Boha a nespočinie v Ňom (porov. *Vyznania*, I, 1). Pán Ježiš začal svoje verejné účinkovanie povolaním skupinky učeníkov, aby s ním zdieľali život a ohlasovali kráľovstvo. Z tohto malého stáda sa zrodila Cirkev. Na opísanie večného života Písmo používa obraz mesta – nebeského Jeruzalema (porov. *Zjv* 21). Mesto je spoločenstvom ľudí, ktorí zdieľajú rovnaké hodnoty, základné ľudské a duchovné skutočnosti, miesta, časy a usporiadanú činnosť a prispievajú k budovaniu spoločného dobra. Zatiaľ čo pohania budovali chrámy zasvätené iba božstvu, ku ktorým ľudia nemali prístup, kresťania – hneď ako sa tešili zo slobody vyznania – postavili miesta, ktoré sa stali *domus Dei et domus ecclesiae*, kde sa veriaci mohli považovať za Božie spoločenstvo, ľud zvolaný na bohoslužbu, ktorý vytvára sväté zhromaždenie. Preto Boh môže vyhlásiť: „Ja som tvoj Boh, ty budeš môj ľud!“ (porov. *Ex* 6, 7; *Dt* 14, 2). Pán ostáva verný svojej Zmluve (porov. *Dt* 7, 9) a Izrael sa tak stáva *Božím príbytkom*, svätým miestom jeho prítomnosti vo svete (porov. *Ex* 29, 45; *Lv* 26, 11-12). Z tohto dôvodu Pánov dom predpokladá prítomnosť rodiny Božích detí. Aj dnes, pri modlitbe

posviacky nového kostola biskup vyprosuje, aby sa kostol stal tým, čím svojou podstatou má byť:

„aby sa toto miesto stalo navždy svätým. [...]

Nech sa tu v prameni Božej milosti zmývajú hriechy ľudí,
v ňom nech tvoje deti, Otče, umierajú hriechu
a znova sa rodia pre nadprirodzený život.

Okolo tohto oltára nech sa zhromažďujú tvoji veriaci,
nech slávia Kristovo veľkonočné tajomstvo
a prijímajú jeho slovo i jeho telo pri posvätnnej hostine.

Nech sa tu bez prestania ozýva radostná pieseň chvály,
nech sa do súzvuku anjelských zborov
pripája aj náš ľudský hlas
a nech tu vystupuje k tebe úpenlivá prosba za spásu sveta.

Úbožiaci nech tu obsiahnu milosrdenstvo,
utláčaní pravú slobodu
a všetci hodnosť Božích detí,
až kým s radosťou nedôjdu do nebeského Jeruzalema.“

Kresťanské spoločenstvo nikdy nežilo izolovane od ostatných a nikdy z chrámu neurobilo mesto so zatvorenými dverami. Kresťania, formovaní ku komunitnému životu a k snahe o spoločné dobro, sa vždy usilovali o začlenenie do spoločnosti, aj keď si uchovávali povedomie, že sú odlišní: žijú vo svete, ale nepatria mu, ani sa ním nenechávajú pokaziť (porov. *List Diognetovi*, 5-6). Aj v prípade pandemickej krízy sa ukázal veľký zmysel kresťanov pre zodpovednosť. Po vypočutí a v spolupráci so štátnymi orgánmi i odborníkmi boli biskupi a biskupské konferencie ochotní prijať zložité a bolestivé rozhodnutia, až po dlhotrvajúce pozastavenie účasti veriacich na slávení Eucharistie. Kongregácia je hlboko vďačná biskupom za ich nasadenie a úsilie v snahe čo najlepšie reagovať na neočakávanú a zložitú situáciu.

Len čo to však okolnosti dovoľia, je nevyhnutné a naliehavé vrátiť sa k normálnej praxi kresťanského života, ktorej domovom je chrám a slávenie liturgie, najmä Eucharistie, ktorá je „vrcholom, ku ktorému smeruje činnosť Cirkvi a zároveň prameňom, z ktorého prúdi všetka jej sila“ (*Sacrosanctum concilium*, 10).

Vo vedomí, že Boh nikdy neopustí ľudstvo, ktoré stvoril, a že aj tie najťažšie skúšky môžu priniesť ovocie milosti, prijali sme vzdialenie sa od Pánovho oltára ako čas eucharistického

pôstu, ktorý bol užitočný na to, aby sme znovu objavili životný význam, krásu a nesmiernu vzácnosť Eucharistie. Čo najskôr je však potrebné vrátiť sa k Eucharistii, a to s očisteným srdcom, obnoveným úžasom a rastúcou túžbou po stretnutí s Pánom, zotrvať s ním, prijať ho a prinášať ho bratom cez svedectvo života naplneného vierou, nádejou a láskou.

Tento čas bez Eucharistie nám snád' poskytne milosť, aby sme porozumeli zmýšľaniu našich bratov – abitínskych mučeníkov (zo začiatku 4. stor.), ktorí aj napriek istému rozsudku smrti odpovedali svojim sudcom pokojne a s odovzdanosťou: „*Sine Dominico non possumus*“. Rezolútne *non possumus* (nemôžeme) a plný zmysel podstatného mena stredného rodu *Dominicum* (to, čo je Pánovo) nemožno preložiť jedným slovom. Toto krátke vyjadrenie zahŕňa v sebe veľké množstvo odtieňov a významov, ktoré sa nám dnes ponúkajú na meditáciu:

– *Nemôžeme žiť*, byť kresťanmi, plne uskutočňovať svoju ľudskosť a túžbu po dobre a šťastí, ktoré prebývajú v našom srdci bez Pánovho slova, ktoré sa pri slávení sprítomňuje a stáva sa živým slovom, ktoré Boh ohlasuje tým, ktorí dnes otvoria svoje srdce na počúvanie.

– *Nemôžeme žiť* ako kresťania *bez účasti na obete kríža*, v ktorej sa Pán Ježiš dáva bez výhrad, aby svojou smrťou spasil človeka, ktorý bol mŕtvy kvôli hriechu. Vykupiteľ spája ľudstvo so sebou a vedie ho späť k Otcovi. V objatí kríža nachádza svetlo a útechu každé ľudské utrpenie.

– *Nemôžeme žiť bez eucharistickej hostiny*, bez Pánovho stola, ku ktorému sme ako deti a bratia pozvaní, aby sme prijali samotného Vzkrieseného Krista, ktorý je prítomný telom, krvou, dušou a božstvom v nebeskom chlebe, ktorý nás posilňuje v radoostiach a námahách pri našom pozemskom putovaní.

– *Nemôžeme žiť bez kresťanského spoločenstva*, bez Pánovej rodiny. Potrebujeme sa stretnúť s bratmi, ktorí majú spoločne s nami účasť na Božom synovstve, Kristovom bratstve, na povolaní a úsilí o svätosť a spásu svojich duší v bohatej rozmanitosti veku, osobných príbehov, chariziem a povolaní.

– *Nemôžeme žiť bez Pánovho domu*, ktorý je naším domovom, bez svätých miest, kde sme sa zrodili pre vieru, kde sme objavili prozreteľnú prítomnosť Pána a kde sme zakúsili milosrdné objatie, ktoré dvíha tých, čo padli, kde sme sa zasvätili nášmu povolaniu v rehoľnom nasledovaní alebo v manželstve, kde sme prosili a ďakovali, tešili sa i plakali, a kde sme Otcovi zverili svojich blízkych, ktorí zakončili svoju pozemskú púť.

– *Nemôžeme žiť bez dňa Pána*, bez nedele, ktorá dáva svetlo a zmysel nasledujúcim pracovným dňom a rodinným i spoločenským povinnostiam.

Aj keď médiá plnia cennú službu pre chorých a tých, ktorí nemôžu prísť do kostola a preukázali veľkú službu pri vysielaní svätých omší v čase, keď ich nebolo možné sláviť v zhromaždení veriacich, žiaden prenos sa nevyrovná osobnej účasti, ani ju nemôže nahradiť. Tieto prenosi, totiž, v sebe skrývajú riziko, že nás vzdialia od osobného a intímneho stretnutia s vteleným Bohom, ktorý sa nám daruje nie virtuálnym, ale skutočným spôsobom, ako povedal: „*Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom*“ (Jn 6, 56). Tento fyzický kontakt s Pánom je životne dôležitý, nevyhnutný a nenahraditeľný. Akonáhle pominú špecifické opatrenia, zavedené na zamedzenie nákazy koronavírusom, je nevyhnutné, aby všetci zaujali svoje miesta v zhromaždení bratov, aby znovu objavili nenahraditeľnú vzácnosť a krásu slávenia, aby zavolali späť a nákazlivým nadšením pritiahli tých bratov a sestry, ktorí sa nechali odradiť, či majú strach a už príliš dlho sa nezúčastňujú alebo sa celkom vytratili.

Zámerom dikastéria je opätovne potvrdiť niektoré zásady a navrhnúť určité postupy na podporu skorého a bezpečného návratu k sláveniu Eucharistie.

Náležitá pozornosť voči hygienickým a bezpečnostným normám nemá viesť k tomu, žeby sa gestá a obrady stali sterilnými, ani k navodeniu – hoci nevedomému – určitého strachu či neistoty u veriacich.

Dôverujeme biskupom, že zaujmú obozretný, ale rozhodný postup, aby štátne orgány nevyučovali účasť veriacich na slávení Eucharistie z možnosti „zhromažďovať sa“ a nepovažovali ju za určitý druh zoskupovania porovnateľného s rekreačnou či pod ňu patriacou aktivitou.

Liturgické normy nie sú záležitosťami, o ktorých môžu rozhodovať občianske authority, ale iba kompetentná cirkevná autorita (porov. *Sacrosanctum concilium*, 22).

Nech sa uľahčí účasť veriacich na sláveniach, ale bez improvizovaných obradových experimentov a pri plnom rešpektovaní noriem obsiahnutých v liturgických knihách, ktoré upravujú ich priebeh. Liturgia dáva zažiť skúsenosť posvätnosti, svätosti a premieňajúcej krásy ako predchuť harmónie večnej blaženosti. Preto by sa malo dbať na dôstojnosť miesta, posvätného zariadenia a spôsobu slávenia podľa smerodajných pokynov Druhého vatikánskeho koncilu: „Obrady nech žiaria vznešenou jednoduchosťou“ (*Sacrosanctum concilium*, 34).

Veriaci majú právo prijímať Telo Kristovo a adorovať Pána prítomného v Eucharistii podľa stanovených spôsobov, bez toho, aby sa im kládli obmedzenia, ktoré by prekračovali rámec hygienických opatrení, vydaných štátnymi orgánmi alebo biskupmi.

Veriaci sa pri eucharistickej slávnosti klaňajú prítomnému Vzkriesenému Ježišovi Kristovi. Badáme však, ako ľahko sa vytráca zmysel pre adoráciu i modlitba adorácie. Žiadame duchovných pastierov, aby vo svojich katechézach nástojčivo zdôrazňovali potrebu adorácie.

Bezpečným princípom ako sa nedopúšťať chýb je poslušnosť. Poslušnosť cirkevným normám, poslušnosť biskupom. V ťažkých časoch (máme namysli napríklad vojny či pandémie) môžu biskupi a biskupské konferencie vydávať dočasné nariadenia, ktoré treba poslúchať. Poslušnosť chrániť poklad zverený Cirkvi. Tieto opatrenia nariadené biskupmi a biskupskými konferenciami stratia platnosť, keď sa situácia vráti do normálneho stavu.

Cirkev bude i naďalej chrániť ľudskú osobu v jej celistvosti. Cirkev svedčí o nádeji, vyzýva nás, aby sme dôverovali Bohu, pripomína nám, že pozemská existencia je dôležitá, ale oveľa dôležitejší je večný život. Naším cieľom, našim povolaním je mať účasť na Božom živote vo večnosti. Toto je viera Cirkvi, o ktorej v priebehu stáročí svedčili zástupy mučeníkov a svätých. Takéto pozitívne ohlasovanie nás oslobodzuje od jednostranného redukcionizmu a od ideológií. K nevyhnutným obavám o verejné zdravie Cirkev pripája ohlasovanie a sprevádzanie zamerané na večnú spásu duší. Preto i naďalej dúfajme v Božie milosrdenstvo, vyprosujme príhovor preblahoslavenej Panny Márie – ktorú vzývame ako *salus infirmorum et auxilium christianorum* (Uzdravenie chorých a Pomocnicu kresťanov) – za všetkých, ktorí sú ťažko skúšaní pandemiou či akýmkoľvek iným trápením. Vytrvajte v modlitbe za tých, ktorí opustili pozemský život a zároveň obnovujeme naše odhodlanie byť svedkami Zmŕtvychvstalého Pána a ohlasovateľmi bezpečnej nádeje, ktorá presahuje hranice tohto sveta.

Vo Vatikáne, 15. augusta 2020, na Slávnosť Nanebovzatia Panny Márie

Najvyšší veľkňaz František schválil tento list na audiencii, ktorú udelil 3. septembra 2020 podpísanému kardinálovi prefektovi Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí a nariadil jeho zverejnenie.

podpis

Robert kardinál Sarah

prefekt